

11. Під час проведення заняття діти повинні добре бачити педагога і проговорювати мовний матеріал синхронно з учителем.

12. Якщо в ході заняття у деяких дітей не виходять окремі елементи ритміки, то рекомендується роботу над цими елементами переносити на індивідуальні заняття.

13. Заняття з фонетичної ритміки необхідно проводити вчитель - дефектолог, який сам правильно і красиво виконує рухи тіла, рук, ніг, голови.

14. Мова вчителя повинна служити зразком для наслідування, бути фонетично правильно оформленою, емоційно забарвленою.

1. Методичні рекомендації для вихователів, які працюють з дітьми із затримкою психічного розвитку.

1. Вихователь, який працює в групі компенсуючої спрямованості для дітей з ЗПР, повинен враховувати психофізичні, мовні особливості та можливості дітей даної категорії.

2. При проведенні будь-якого виду занять чи ігор вихователь повинен пам'ятати, що необхідно вирішувати не тільки завдання загальноосвітньої програми, але й (у першу чергу) вирішувати корекційні завдання.

3. Вихователь повинен звертати свою увагу на корекцію наявних відхилень у розумовому і фізичному розвитку, на збагачення уявлень про навколишній світ, а також на подальший розвиток і вдосконалення збережених аналізаторів дітей.

4. Необхідно враховувати індивідуальні особливості кожної дитини.

5. Особлива увага повинна приділятися розвитку пізнавальних інтересів дітей, які мають своєрідне відставання під впливом мовного дефекту, звуження контактів з оточуючими, неправильних прийомів сімейного виховання та інших причин.

6. Робота вихователя з розвитку мовлення у багатьох випадках передувє логопедичного занять, забезпечуючи необхідну пізнавальну і мотиваційну базу для формування мовних умінь.

7. Мова самого вихователя повинна служити зразком для дітей з мовними порушеннями: бути чіткою, гранично чіткою, добре інтонированою, виразною, без порушення звуковимови. Слід уникати складних граматичних конструкцій, зворотів, вставних слів, які ускладнюють розуміння мовлення вихователя дітьми.

8. Вся робота вихователя будується в залежності від запланованої лексичної теми. Якщо ж діти з ЗПР не засвоїли дану тему, то роботу над нею можна продовжити на два тижні (під керівництвом вчителя - дефектолога та вчителя - логопеда).

9. Кожна нова тема повинна починатися з екскурсії, придбання практичного досвіду, розглядання, спостереження, бесіди по картині.

10. При вивченні кожної теми намічається, спільно з учителем - логопедом, той словниковий мінімум (предметний, дієслівний, словник ознак), який діти можуть і повинні засвоїти в імпресивної та експресивної мови.

11. Словник, призначений для розуміння, повинен бути значно ширше, ніж для активного використання в мовленні дитини. Також уточнюються граматичні категорії, типи синтаксичних конструкцій, які необхідно закріплювати вихователю по слідах корекційних занять вчителя - логопеда (дефектолога).

12. Першорядними при вивченні кожної нової теми є вправи на розвиток різних видів мислення, уваги, сприйняття, пам'яті. Необхідно широко використовувати порівняння предметів, виділення провідних ознак, групування предметів за призначенням, за ознаками і т.д.

13. Вся корекційно - розвиваюча робота вихователя будується у відповідності з планами і рекомендаціями вчителя - дефектолога та вчителя - логопеда групи.

14. В корекційній роботі з дітьми із ЗПР вихователь повинен якомога ширше використовувати дидактичні ігри та вправи, так як при їх впливі досягається краще засвоєння матеріалу, що вивчається.

15. Індивідуальна корекційна робота з дітьми проводиться вихователем переважно в другій половині дня. Особливе місце приділяється закріпленню результатів, досягнутих вчителем - дефектологом на фронтальних та індивідуальних корекційно - розвивальних заняттях.

16. У перші два - три тижні вересня вихователь, паралельно з вчителем - дефектологом (логопедом), проводить обстеження дітей для виявлення рівня знань та умінь дитини по кожному виду діяльності.

17. Обстеження повинно проводитися в цікавій, захоплюючій формі з використанням спеціальних ігрових прийомів, доступних дітям даного віку.

18. Важливим напрямком в роботі вихователя є компенсація психічних процесів дитини із ЗПР, подолання мовного недорозвинення, його соціальна адаптація - все це сприяє підготовці до подальшого навчання в школі.

19. У завдання вихователя входить створення доброзичливої, комфортної обстановки в дитячому колективі, зміцнення віри у власні можливості, згладжування негативних переживань і попередження спалахів агресії та негативізму.

Методичні рекомендації щодо проведення фізкультурних хвилин у роботі з дітьми із затримкою психічного розвитку.

1. Необхідно враховувати вік і психофізичний розвиток дітей з затримкою психічного розвитку.
 2. Бажано, щоб вправи були пов'язані з темою заняття, тому що у дітей з ЗПР переключення з однієї діяльності на іншу відбувається важче, ніж у нормально розвиваються дітей.
 3. Вправи, використовувані на фронтальному корекційно - розвиваючому занятті, повинні бути простими за структурою, цікавими і добре знайомі дітям.
 4. Вправи повинні бути зручними для виконання на обмеженій площі.
 5. Рекомендується підбирати такі вправи, які включаються руху, що впливають на великі групи м'язів, покращують функціональну діяльність усіх органів та систем.
 6. Вправи, використовувані в фізкультурній хвилині, повинні бути емоційними, досить інтенсивними (з включенням 10-15 підскоків, 10 присідань або 30 - 40 секунд бігу на місці).
 7. Необхідно знати, в який час заняття проводити фізкультурну хвилину:
 - у середній групі на 9 - 11 хвилині заняття, тому що саме в цей час настає стомлення;
 - у старшій групі - на 12 - 14 хвилині;
 - у підготовчій групі - на 14 - 16 хвилині.
- (Рекомендації САН ППН для дітей з нормальним розвитком.)
8. Загальна тривалість фізкультурної хвилини становить 1,5 - 2 хвилини.
 9. Вчитель - дефектолог, який працює з дітьми з ЗПР, рекомендується проводити фізкультурну хвилину на 5 хвилин раніше, тому що у дітей даної категорії стомлення настає раніше.
 10. При необхідності можливе проведення двох фізкультурних хвилин на одному фронтальному корекційно - розвиваючому занятті.
 11. Вправи повторюються 5 - 6 разів.
 12. Фізкультурна хвилинка повинна виконувати смислове навантаження: на занятті з ФМП - з елементами рахунки, на навчанні грамоті - насичена досліджуванням звуком і т.д.

Методичні рекомендації з розвитку дрібної моторики і графо-моторних навичок у дітей з затримкою психічного розвитку.

1. Для розвитку дрібної моторики кистей рук дітей з ЗПР рекомендується використовувати різноманітні підготовчі вправи, при виконанні яких необхідно враховувати тонус м'язів (гіпотонус або гіпертонус).
2. Всі вправи повинні проводитися у формі гри, що не тільки викликає у дітей інтерес, але і сприяє підвищенню технічного тону руки дитини.
3. При підборі вправ педагог повинен враховувати вікові та психічні особливості дітей з ЗПР, у тому числі особливості зорового сприйняття, уваги, пам'яті і т.д.
4. При підготовці до навчання письма рекомендується навчити дітей правильно сидіти за столом, користуватися письмовими приладами.
5. Необхідно навчити дитину орієнтуватися на аркуші паперу.
6. Розвиток дрібної моторики рук треба починати з провідної руки, потім - виконувати вправи іншою рукою, а потім двома.
7. У підготовчий період рекомендується використовувати не разлиновані зошити, а альбоми, причому, «писати» простим олівцем.
8. Роботі в альбомі або зошиті повинні передувати вправи пальчикової гімнастики.
9. По можливості, треба підбирати вправи пальчикової гімнастики, які пов'язані з темою заняття.
10. Після підготовчих вправ рекомендується переходити до роботи в зошиті у велику клітку:
 - спочатку треба знайомити дітей з разлиновкою (дати поняття, що таке «клітинка»...);
 - з направленням написання (зліва направо);
 - місцем початку листа (скільки клітинок відступити);
 - вчити визначати частині сторінки, межі рядка.
12. Після цього рекомендується переходити до письма у більш дрібну клітку, а потім - в лінійку, хоча діти із ЗПР до цього етапу зазвичай не доходять.
13. Протягом всього періоду навчання рекомендується широко застосовувати книжки - розмальовки з великими, чіткими і зрозумілими дітям малюнками (літерами і цифрами);

14. «Прописи» для дітей - дошкільнят необхідно уважно відбирати педагогу та рекомендувати батькам.

15. Необхідно суворе дотримання організаційних та гігієнічних вимог до навчання письма, що зберігає нормальний зір і правильну поставу дітей.

16. На технічну сторону листа дитина витрачає величезні фізичні зусилля, тому тривалість безперервного письма у дошкільнят не повинна перевищувати 5 хвилин, а у школярів - 10 хвилин (перший клас).

17. Роботу з розвитку елементарних графічних навичок письма доцільно проводити систематично 2 - 3 рази в тиждень по 7 - 10 хвилин, як частина заняття.

18. Педагог повинен стежити за освітленістю робочого місця дитини, його поставою. Відстань від очей до зошита має бути не менше 33 див.

19. У роботі з дітьми з ЗПР педагог повинен створювати спокійну, доброзичливу обстановку, що сприяє досягненню корекційних цілей.

Методичні рекомендації

для батьків дітей з затримкою психічного розвитку

Успіх корекційного навчання багато в чому визначається тим, наскільки чітко організована наступність у роботі вчителя - дефектолога, логопеда, вихователів і батьків.

1. У дитини із ЗПР ослаблена пам'ять, не сформовано довільне увагу, відстають у розвитку розумові процеси, тому необхідно закріплювати вивчений матеріал у дитячому садку та вдома.

Для цього задаються домашні завдання на повторення вивченої теми.

2. Спочатку завдання виконуються дитиною з активною допомогою батьків, поступово привчаючи дитину до самостійності.

3. Необхідно привчати дитину до самостійного виконання завдань. Не слід поспішати, показуючи, як потрібно виконувати завдання. Допомога повинна носити своєчасний і розумний характер.

4. Важливо визначити, хто саме з дорослого оточення дитини буде займатися з ним за завданням дефектолога.

5. Час занять (15 - 20 хв.) має бути закріплено в режимі дня. Постійне час занять дисциплінує дитину, допомагає засвоєнню навчального матеріалу.

6. Заняття повинні носити цікавий характер.

7. При отриманні завдання необхідно уважно ознайомитися з його змістом, переконатися, що вам все зрозуміло.

8. У скрутних випадках консультуватися у педагога.

9. Підберіть необхідний наочний дидактичний матеріал, посібники, що рекомендує вчитель - дефектолог.

10. Заняття повинні бути регулярними.

11. Закріплення знань може проводитися під час прогулянок, поїздок, по дорозі в дитячий сад. Але деякі види занять вимагають обов'язкової спокійної ділової обстановки, а також відсутність відволікаючих факторів.

12. Заняття повинні бути нетривалими, не викликати втоми і пересичення.

13. Необхідно урізноманітнити форми і методи проведення заняття, чергувати заняття з розвитку мовлення з завданнями по розвитку уваги, пам'яті, мислення...

14. Необхідно дотримуватися єдиних вимог, які пред'являються дитині.

15. У дитини із ЗПР практично завжди порушено мовленнєвий розвиток, тому необхідно щоденно тренувати дитини у виконанні артикуляційної гімнастики.

16. Вправи обов'язково виконуються перед дзеркалом.

17. Особлива увага приділяється не швидкості, а якості й точності виконання артикуляційних вправ.

18. Важливо стежити за чистотою виконання рухів: без супутніх рухів, плавно, без зайвої напруги або млявості, стежити за повним обсягом рухів, за точністю, темпом вправ, часто - за рахунок дорослого....

19. Кожне артикуляційна вправа рекомендується виконувати спочатку повільно, потім прискорювати темп.

20. Вправа виконується 6 - 8 разів за 10 сек. (можна більше). Для кращої наочності вправи робляться спільно з дитиною, старанно показуючи і пояснюючи кожен рух.

21. Для закріплення звука у складі, слові необхідно повторювати мовний матеріал не менш 3 - х разів.